

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ ബാലകാണഡ

॥ ശ്രീ സങ്ഷേപരാമായണം ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ ശ്രീ സർവ്വേഷ്വപരാമായണം ॥

തപഃസ്യാധ്യായനിരതം തപസ്വി വാഗ്വിദാം വരം |
നാരദം പരിപ്രച്ഛ വാൽമീകീർമുനിപുംഗവം ॥ 1 ॥

കോ ന്വസ്മിൻ സാന്വ്രതം ലോകേ ഗുണവാൻ കശ്ച വിർയവാൻ |
ധർമജ്ഞശ്ച കൃതജ്ഞശ്ച സത്യവാക്യോ ദൃഢവ്രതഃ ॥ 2 ॥

ചാരിത്രേണ ച കോ യുക്തഃ സർവഭൂതേഷു കോ ഹിതഃ |
വിദ്വാൻ കഃ കഃ സമർഥശ്ച കശ്ചൈകപ്രിയദർശനഃ ॥ 3 ॥

ആത്മവാൻ കോ ജിതക്രാധോ ദൃതിമാൻ കോനസൂയകഃ |
കസ്യ ബിദ്യതി ദേവാശ്ച ജാതരോഷസ്യ സംയുഗേ ॥ 4 ॥

ഏതദിച്ഛാദ്യഹം ശ്രോതും പരം കൗതൂഹലം ഹി മേ |
മഹർഷേ ത്വം സമർഥോസി ഇന്താതുമേവംവിധം നരം ॥ 5 ॥

ശ്രുത്യാ ചൈതന്ത്രിലോകജ്ഞാ വാൽമീകേർനാരദോ വചഃ |
ശ്രൂയതാമിതി ചാമന്തർയ പ്രഹൃഷ്ടോ വാക്യമബ്രവീത് ॥ 6 ॥

ബഹവോ ദുർലഭാശ്ചൈവ യേ ത്വയാ കീർതിതാ ഗുണാഃ |
മുനേ വക്ഷ്യാദ്യഹം ബുദ്ധ്യാ തൈർയുക്തഃ ശ്രൂയതാം നരഃ ॥ 7 ॥

ഇക്ഷ്യാകുവംശപ്രഭവോ രാമോ നാമ ജനൈഃ ശ്രുതഃ |
നിയതാത്മാ മഹാവീർയോ ദൃതിമാൻ ധൃതിമാൻ വശീ ॥ 8 ॥

ബുദ്ധിമാൻ നീതിമാൻ വാചീ ശ്രീമാംശരത്രുനിബർഹണഃ |
വിപുലാംസോ മഹാബാഹുഃ കംബുഗ്രീവോ മഹാഹനുഃ ॥ 9 ॥

മഹോരസോ മഹേഷ്യാസോ ഗുഡഽജത്രൂരരിനമഃ |
ആജാനുബാഹുഃ സുശിരാഃ സുലലാടഃ സുവിക്രമഃ || 10 ||

സമഃ സമവിഭക്താംഗഃ സ്തിഗ്ധവർണഃ പ്രതാപവാൻ |
പീനവക്ഷാ വിശാലാക്ഷോ ലക്ഷ്മീവാഽരുദലക്ഷണഃ || 11 ||

ധർമജ്ഞഃ സത്യസന്ധശ്ച പ്രജാനാം ച ഹിതേ രതഃ |
യശസ്വീ ജ്ഞാനസമ്പന്നഃ ശുചീർവശ്യഃ സമാധിമാൻ || 12 ||

പ്രജാപതിസമഃ ശ്രീമാൻ ധാതാ രിപുനിഷുദനഃ |
രക്ഷിതാ ജീവലോകസ്യ ധർമസ്യ പരിരക്ഷിതാ || 13 ||

രക്ഷിതാ സ്വസ്യ ധർമസ്യ സ്വജനസ്യ ച രക്ഷിതാ |
വേദവേദാംഗതത്ത്വജ്ഞോ ധനുർവേദേ ച നിഷ്ഠിതഃ || 14 ||

സർവശാസ്ത്രാർഥതത്ത്വജ്ഞഃ സ്മൃതിമാൻ പ്രതിഭാനവാൻ |
സർവലോകപ്രിയഃ സാധുരദീനാത്മാ വിചക്ഷണഃ || 15 ||

സർവദാഭിഗതഃ സദ്ഭിഃ സമുദ്ര ഇവ സിന്ധുഭിഃ |
ആർയഃ സർവസമശ്ചൈവ സദൈവ പ്രിയദർശനഃ || 16 ||

സ ച സർവഗുണോപേതഃ കൗസൽയാനന്ദവർധനഃ |
സമുദ്ര ഇവ ഗാഢീർയേ ധൈർയേണ ഹിമവാനിവ || 17 ||

വിഷ്ണുനാ സദ്യശോ വീർയേ സോമവത്പ്രിയദർശനഃ |
കാലാഗ്നിസദ്യശഃ ക്രോധേ ക്ഷമയാ പൃഥ്വിവീസമഃ || 18 ||

ധനദേന സമസ്ത്യാഗേ സത്യേ ധർമ ഇവാപരഃ |
തമേവം ഗുണസമ്പന്നം രാമം സത്യപരാക്രമം || 19 ||

ജ്യേഷ്ഠം ശ്രേഷ്ഠഗുണൈർയുക്തം പ്രിയം ദശരഥഃ സുതം |
പ്രകൃതിനാം ഹിതൈർയുക്തം പ്രകൃതിപ്രിയകാമ്യയാ || 20 ||

യൗവരാജ്യേന സംയോക്തുമൈച്ഛത് പ്രീത്യാ മഹീപതിഃ |
തസ്യാഭിഷേകസംഭാരാൻ ദൃഷ്ട്വാ ഭാർയാഥ കൈകയീ || 21 ||

പൂർവം ദത്തവരാ ദേവീ വരമേനമയാചത |
വിവാസനം ച രാമസ്യ ദരതസ്യാഭിഷേചനം || 22 ||

സ സത്യവചനാദ് രാജാ ധർമപാശേന സംയതഃ |
വിവാസയാമാസ സുതം രാമം ദശരഥഃ പ്രിയം || 23 ||

സ ജഗാമ വനം വീരഃ പ്രതിജ്ഞാമനുപാലയൻ |
പിതൂർവചനനിർദേശാത് കൈകേയ്യാഃ പ്രിയകാരണാത് || 24 ||

തം വ്രജന്തം പ്രിയോ ഭ്രാതാ ലക്ഷ്മണോനൂജഗാമ ഹ |
സ്നേഹാദ് വിനയസമ്പന്നഃ സുമിത്രാനന്ദവർധനഃ || 25 ||

ഭ്രാതരം ദധിതോ ഭ്രാതൃഃ സൗഭ്രാത്രമനുദർശയൻ |
രാമസ്യ ദധിതാ ഭാർയാ നിത്യം പ്രാണസമാ ഹിതാ || 26 ||

ജനകസ്യ കുലേ ജാതാ ദേവമാധേവ നിർമിതാ |
സർവലക്ഷണസമ്പന്നാ നാരീണാമുത്തമാ വധുഃ || 27 ||

സീതാപ്യനുഗതാ രാമം ശശിനം രോഹിണീ യഥാ |
പൗരൈരനുഗതോ ദൂരം പിത്രാ ദശരഥേന ച || 28 ||

ശൃംഗവേരപുരേ സുതം ഗംഗാകുലേ വ്യസർജയത് |
ഗുഹമാസാദ്യ ധർമാത്മാ നിഷാദാധിപതിം പ്രിയം || 29 ||

ഗുഹേന സഹിതോ രാമോ ലക്ഷ്മണേന ച സീതയാ |
തേ വനേന വനം ഗത്യാ നദീസ്തീർത്യാ ബഹുദകാഃ || 30 ||

ചിത്രകൂടമനുപ്രാപ്യ ദരദ്വാജസ്യ ശാസനാത് |
രമ്യമാവസഥം കൃത്യാ രമമാണാ വനേ ത്രയഃ || 31 ||

ദേവഗന്ധർവസങ്കാശാസ്ത്രതേ ന്യവസൻ സുഖം |
ചിത്രകൂടം ഗതേ രാമേ പുത്രശോകാതുരസ്തദാ ||32 ||

രാജാ ദശരഥഃ സ്വർഗം ജഗാമ വിലപൻ സുതം |
ഗതേ തു തസ്മിൻ ഭരതോ വസിഷ്ഠപ്രമുഖൈർദ്വിജൈഃ ||33 ||

നിയുജ്യമാനോ രാജ്യായ നൈച്ഛദ് രാജ്യം മഹാബലഃ |
സ ജഗാമ വനം വീരോ രാമപാദപ്രസാദകഃ ||34 ||

ഗത്യാ തു സ മഹാത്മാനം രാമം സത്യപരാക്രമം |
അയാചദ് ഭ്രാതരം രാമമാർയഭാവപുരസ്കൃതഃ ||35 ||

ത്വമേവ രാജാ ധർമജ്ഞ ഇതി രാമം വചോബ്രവിത് |
രാമോപി പരമോദാരഃ സുമുഖഃ സുമഹായശാഃ ||36 ||

ന ചൈച്ഛത് പിതൂരാദേശാദ് രാജ്യം രാമോ മഹാബലഃ |
പാദുകേ ചാസ്യ രാജ്യായ ന്യാസം ദത്ത്യാ പുനഃ പുനഃ ||37 ||

നിവർതയാമാസ തതോ ഭരതം ഭരതാഗ്രജഃ |
സ കാമമനവാപ്യേവ രാമപാദാവുപസ്സൃശൻ ||38 ||

നന്ദിഗ്രാമ്യേകരോദ് രാജ്യം രാമാഗമനകാക്ഷയാ |
ഗതേ തു ഭരതേ ശ്രീമാൻ സത്യസന്ധോ ജിതേന്ദ്രിയഃ ||39 ||

രാമസ്തു പുനരാലക്ഷ്യ നാഗരസ്യ ജനസ്യ ച |
തത്രാഗമനമേകാഗ്രോ ദണ്ഡകാൻ പ്രവിവേശ ഹ ||40 ||

പ്രവിശ്യ തു മഹാരൺയം രാമോ രാജീവലോചനഃ |
വീരാധം രാക്ഷസം ഹത്യാ ശരഭംഗം ദദർശ ഹ ||41 ||

സുതീക്ഷ്ണം ചാപ്യഗസ്ത്യം ച അഗസ്ത്യഭ്രാതരം തഥാ |
അഗസ്ത്യവചനാച്ചൈവ ജഗ്രാഹൈന്ദ്രം ശരാസനം ||42 ||

ഖഡ്ഗം ച പരമപ്രീതസ്തുണീ ചാക്ഷയസായകൗ |
വസതസ്തുസ്യ രാമസ്യ വനേ വനചരൈഃ സഹ || 43 ||

ഋഷയോദ്യാഗമൻ സർവേ വധായാസുരരക്ഷസാം |
സ തേഷാം പ്രതിശുശ്രാവ രാക്ഷസാനാം തദാ വനേ || 44 ||

പ്രതിജ്ഞാതശ്ച രാമേണ വധഃ സംയതി രക്ഷസാം |
ഋഷീണാമഗ്നികൽപാനാം ദണ്ഡകാരൺയവാസിനാം || 45 ||

തേന തത്രൈവ വസതാ ജനസ്ഥാനനിവാസിനീ |
വിരൂപിതാ ശൂർപണഖാ രാക്ഷസീ കാമരൂപിണീ || 46 ||

തതഃ ശൂർപണഖാവാക്യാദുദ്യുക്താൻ സർവരാക്ഷസാൻ |
ഖരം ത്രിശിരസം ചൈവ ദുഷണം ചൈവ രാക്ഷസം || 47 ||

നിജ്ഘ്യാന രണേ രാമസ്തേഷാം ചൈവ പദാനുഗാൻ |
വനേ തസ്മിൻ നിവസതാ ജനസ്ഥാനനിവാസിനാം || 48 ||

രക്ഷസാം നിഹതാൻയാസൻ സഹസ്രാണി ചതുർദശ |
തതോ ജ്ഞാതിവധം ശ്രുത്വാ രാവണഃ ക്രോധമൂർച്ഛിതഃ || 49 ||

സഹായം വരയാമാസ മാരിചം നാമ രാക്ഷസം |
വാർയമാണഃ സുബഹുശോ മാരിചേന സ രാവണഃ || 50 ||

ന വിരോധോ ബലവതാ ക്ഷമോ രാവണ തേന തേ |
അനാദൃത്യ തു തദ്യാക്യം രാവണഃ കാലചോദിതഃ || 51 ||

ജഗാമ സഹമാരിചസ്തുസ്യാശ്രമപദം തദാ |
തേന മായാവിനാ ദുരമപവാഹ്യ നൃപാത്മജൗ || 52 ||

ജഹാര ഭാർയാം രാമസ്യ ഗൃധ്രം ഹത്യാ ജടായുഷം |
ഗൃധ്രം ച നിഹതം ദുഷ്ട്യാ ഹൃതാം ശ്രുത്വാ ച മൈമിലീം || 53 ||

രാഘവഃ ശോകസന്തപ്തോ വിലലാപാകുലേന്ദ്രിയഃ |
തതസ്തേനൈവ ശോകേന ഗൃധ്രം ദഗ്ധ്യാ ജടായുഷം || 54 ||

മാർഗമാണോ വനേ സീതാം രാക്ഷസം സന്ദർശ ഹ |
കബന്ധം നാമ രൂപേണ വികൃതം ഘോരദർശനം || 55 ||

തം നിഹത്യ മഹാബാഹുർദദാഹ സ്വർഗതശ്ച സഃ |
സ ചാസ്യ കഥയാമാസ ശബരീം ധർമചാരിണീം || 56 ||

ശ്രമണാം ധർമനിപുണാമഭിഗച്ഛേതി രാഘവ |
സോദ്യഭൃഗച്ഛൻമഹാതേജഃ ശബരീം ശത്രുസുദനഃ || 57 ||

ശബരയാ പുജിതഃ സമൃഗ് രാമോ ദശരമാത്മജഃ |
പമ്പാതീരേ ഹനുമതാ സംഗതോ വാനരേണ ഹ || 58 ||

ഹനുമദ്വചനാച്ചൈവ സുഗ്രീവേണ സമാഗതഃ |
സുഗ്രീവായ ച തത്സർവം ശംസദ്രാമോ മഹാബലഃ || 59 ||

ആദിതസ്തദ് യഥാവൃത്തം സീതായാശ്ച വിശേഷതഃ |
സുഗ്രീവശ്ചാപി തത്സർവം ശ്രുത്വാ രാമസ്യ വാനരഃ || 60 ||

ചകാര സഖ്യം രാമേണ പ്രീതശ്ചൈവാഗ്നിസാക്ഷികം |
തതോ വാനരരാജേന വൈരാന്യകഥനം പ്രതി || 61 ||

രാമായാവേദിതം സർവം പ്രണയാദ് ദുഃഖിതേന ച |
പ്രതിജ്ഞാതം ച രാമേണ തദാ വാലിവധം പ്രതി || 62 ||

വാലിനശ്ച ബലം തത്ര കഥയാമാസ വാനരഃ |
സുഗ്രീവഃ ശങ്കിതശ്ചാസീന്നിത്യം വീർയേണ രാഘവേ || 63 ||

രാഘവപ്രത്യയാർഥം തു ദുന്ദുഭേഃ കായമുത്തമം |
ദർശയാമാസ സുഗ്രീവോ മഹാപർവതസന്നിഭം || 64 ||

ഉത്സ്മയിത്യാ മഹാബാഹുഃ പ്രേക്ഷ്യ ചാസ്ഥി മഹാബലഃ |
പാദാംഗുഷ്ഠേന ചികേഷപ സമ്പൂർണം ദശയോജനം || 65 ||

ബിഭേദ ച പുനസ്താലാൻ സപ്തൈകേന മഹേഷുണാ |
ഗിരിം രസാതലം ചൈവ ജനയൻ പ്രത്യയം തദാ || 66 ||

തതഃ പ്രീതമനാസ്തേന വിശ്വസ്തഃ സ മഹാകപിഃ |
കിഷ്കിന്ധാം രാമസഹിതോ ജഗാമ ച ഗുഹാം തദാ || 67 ||

തത്ത്യാഗർജ്ജദ്ധരിവരഃ സുഗ്രീവോ ഹേമപിംഗളഃ |
തേന നാദേന മഹതാ നിർജ്ജഗാമ ഹരീശ്വരഃ || 68 ||

അനുമാന്യ തദാ താരാം സുഗ്രീവേണ സമാഗതഃ |
നിജഘ്നാന ച തത്രൈനം ശരേണൈകേന രഘവഃ || 69 ||

തതഃ സുഗ്രീവവചനാദ്ധത്യാ വാലിനമാഹവേ |
സുഗ്രീവമേവ തദ്രാജ്യേ രഘവഃ പ്രത്യപാദയത് || 70 ||

സ ച സർവാൻ സമാനീയ വാനരാൻ വാനരർഷഭഃ |
ദിശഃ പ്രസ്ഥാപയാമാസ ദിദ്യക്ഷുർജനകാത്മജാം || 71 ||

തതോ ഗൃധ്രസ്യ വചനാത് സമ്പാതേർഹനുമാൻ ബലീ |
ശതയോജനവിസ്തീർണം പുഷ്പുവേ ലവണാർണവം || 72 ||

തത്ര ലങ്കാം സമാസാദ്യ പുരിം രാവണപാലിതാം |
ദദർശ സീതാം ധ്യായന്തീമശോകവനികാം ഗതാം || 73 ||

നിവേദയിത്യാദിജ്ഞാനം പ്രവൃത്തിം വിനിവേദ്യ ച |
സമാശ്വാസ്യ ച വൈദേഹീം മർദ്ദയാമാസ തോരണം || 74 ||

പഞ്ച സേനാഗ്രഗാൻ ഹത്യാ സപ്ത മന്ത്രിസുതാനപി |
ശൂരമക്ഷം ച നിഷ്ഠിഷ്യ ഗ്രഹണം സമുപാഗമത് || 75 ||

അസ്രേണോൻമുക്തമാത്മാനം ഇണാത്യാ പൈതാമഹാദ് വരാത് |
മർഷയൻ രാക്ഷസാൻ വീരോ യന്ത്രിണസ്താൻ യദ്യുച്ഛയാ || 76 ||

തതോ ദഗ്ധ്യാ പുരീം ലങ്കാമൃതേ സീതാം ച മൈമിലീം |
രാമായ പ്രിയമാഖ്യാതും പുനരായാൻമഹാകപിഃ || 77 ||

സോദ്ദിഗദ്യ മഹാത്മാനം കൃത്യാ രാമം പ്രദക്ഷിണം |
ന്യവേദയദമേയാത്മാ ദൃഷ്ട്യാ സീതേതി തത്ത്വതഃ || 78 ||

തതഃ സുഗ്രീവസഹിതോ ഗത്യാ തീരം മഹോദധേഃ |
സമുദ്രം ക്ഷോദയാമാസ ശരൈരാദിത്യസന്നിഭൈഃ || 79 ||

ദർശയാമാസ ചാത്മാനം സമുദ്രഃ സരിതാം പതിഃ |
സമുദ്രവചനാച്ചൈവ നലം സേതുമകാരയത് || 80 ||

തേന ഗത്യാ പുരീം ലങ്കാം ഹത്യാ രാവണമാഹവേ |
രാമഃ സീതാമനുപ്രാപ്യ പരാം വ്രീഡാമുപാഗമത് || 81 ||

താമുവാച തതോ രാമഃ പരുഷം ജനസംസദി |
അമൃഷ്യമാണാ സാ സീതാ വിവേശ ജ്വലനം സതീ || 82 ||

തത്ത്വഗ്രീവചനാത് സീതാം ഇണാത്യാ വിഗതകൽമഷാം |
കർമണാ തേന മഹതാ ത്രൈലോക്യം സചരാചരം || 83 ||

സദേവർഷിഗണം തുഷ്ടം രാഘവസ്യ മഹാത്മനഃ |
ബഭൗ രാമഃ സമ്പ്രഹൃഷ്ടഃ പുജിതഃ സർവദൈവതൈഃ || 84 ||

അഭിഷിച്യ ച ലങ്കായാം രാക്ഷസേന്ദ്രം വിഭീഷണം |
കൃതകൃത്യസ്തദാ രാമോ വിജ്ജരഃ പ്രമുമോദ ഹ || 85 ||

ദേവതാഭ്യോ വരം പ്രാപ്യ സമുത്ഥാപ്യ ച വാനരാൻ |
അയോധ്യാം പ്രസ്ഥിതോ രാമഃ പുഷ്പകേണ സുഹൃദ്വൃതഃ || 86 ||

ഭരദ്വാജാശ്രമം ഗത്യാ രാമഃ സത്യപരാക്രമഃ |
ഭരതസ്യാന്തികേ രാമോ ഹനുമന്തം വ്യസർജ്ജയത് || 87 ||

പുനരാഖ്യായികാം ജൽപൻ സുഗ്രീവസഹിതസ്തദാ |
പുഷ്പകം തത് സമാരുഹ്യ നന്ദിഗ്രാമം യയൗ തദാ || 88 ||

നന്ദിഗ്രാമേ ജടാം ഹിത്യാ ഭ്രാതൃഭിഃ സഹിത്യോനഘഃ |
രാമഃ സീതാമനുപ്രാപ്യ രാജ്യം പുനരവാപ്തവാൻ || 89 ||

പ്രഹൃഷ്ടോമുദിതോ ലോകസ്തുഷ്ടഃ പുഷ്ടഃ സുധാർമികഃ |
നിരാമയോ ഹൃരോഗശ്ച ദുർഭിക്ഷഭയവർജ്ജിതഃ || 90 ||

ന പുത്രമരണം കിഞ്ചിദ് ഭക്ഷ്യന്തി പുരുഷാഃ ക്വചിത് |
നാർയശ്ചാവിധവാ നിത്യം ഭവിഷ്യന്തി പതിവ്രതാഃ || 91 ||

ന ചാഗ്നിജം ഭയം കിഞ്ചിന്നാപ്സു മജ്ജന്തി ജന്തവഃ |
ന വാതജം ഭയം കിഞ്ചിന്നാപി ജ്വരക്യതം തമാ || 92 ||

ന ചാപി ക്ഷുദ്ഭയം തത്ര ന തസ്തരഭയം തമാ |
നഗരാണി ച രാഷ്ട്രാണി ധനധാന്യയുതാനി ച || 93 ||

നിത്യം പ്രമുദിതാഃ സർവേ യഥാ കൃത്യുഗേ തമാ |
അശ്വമേധശതൈരിഷ്ട്യാ തഥാ ബഹുസുവർണകൈഃ || 94 ||

ഗവാം കോട്യയുതം ഭത്ത്യാ വിദ്വദ്ഭ്യോ വിധിപൂർവകം |
അസംഖ്യേയം ധനം ഭത്ത്യാ ബ്രഹ്മണേഭ്യോ മഹായശാഃ || 95 ||

രാജവംശാംശരതഗുണാൻ സ്ഥാപയിഷ്യതി രഘവഃ |
ചാതുർവർണ്യം ച ലോക്യേന്ദ്രിൻ സ്വേ സ്വേ ധർമേ നിയോക്ഷ്യതി || 96 ||

ഭശവർഷസഹസ്രാണി ഭശവർഷശതാനി ച |
രാമോ രാജ്യമുപാസിത്യാ ബ്രഹ്മലോകം പ്രയാസ്യതി || 97 ||

ഇദം പവിത്രം പാപഘ്നം പുണ്യം വേദൈശ്ച സമ്മിതം |
യഃ പഠേദ് രാമചരിതം സർവപാപൈഃ പ്രമുച്യതേ || 98 ||

ഏതദാവ്യാനമായുഷ്യം പഠൻ രാമയണം നരഃ |
സപുത്രപൗത്രഃ സഗണഃ പ്രേത്യ സ്വർഗേ മഹീയതേ || 99 ||

പഠൻ ദ്വിജോ വാഗ്യഷഭത്യമീയാത്
സ്യാത് ക്ഷത്രിയോ ഭൂമിപതിത്യമീയാത് |
വണിഗ്ജനഃ പണ്യഫലത്യമീയാ -
ഇജനശ്ച ശൂദ്രാപി മഹത്തമീയാത് || 100 ||

|| ഇതി ശ്രീ സക്ഷേഷപരാമയണം സമാപ്തം ||